

19. november - 2024

UKA2024/9

Inatsisartut Ombudsmandiata 2023-mut nalunaarutaata Inatsisartunit tusaatissatut tiguneqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersut.

(Inatsisinut Ataatsimiititaliaq: Anders Olsen ataatsimiititaliap siulittaasua, Siumut, Aqqalu C. Jerimiassen, ataatsimiititaliap siulittaasuata tullia, Atassut, Adam Kristensen, Inuit Ataqtigiit, Juliane Enoksen, Inuit Ataqtigiit, Kuno Fencker, Siumut)

Inatsisartut Ombudsmandiata 2023- mut nalunaarutaanut Siumumiik imatut oqaaseqassuungut.

Aallaqqaasiut

Siullermik Inatsisartut Ombudsmand- ia Gedion Jeremiassen, sulisuilu nalunaarummut qujaffingerusuppagut. Suliaq annertoq, innuttaasullu pisortanik sullinneqarnerminni pisinnaatitaaffiit suliaqarnermut pingaaruteqarluinnartoq.

Siumumiik pingaaruteqartittuarparput Nunatsinni innuttaasut pitsaasumik pisortanik sullinneqarnissaat – ombudsmand- illu tamanna nakkutingisarivaa.

Ukiut tamarluinnangajaasa takusarparput allaffissornermi kukkunerpassuit aammalu ombudsmand- ip nalunaarutaani atuarsinnaasangut naapertorlugit, sulii unammillingassat amerlasut.

Simumiik isumaqarpugut ombudsmand- ip nalunarutaa ukiormanna allatulaaq oqaaseqarfigissallugu, tassami tusaatissatut tinguinnarnissaa pissusissamisoorunnaarpoq. Inuiaqtigiinnimi ajornartorsiuteqarpugut. Taamaattumik ukiormanna tingussaasunik Siumumiik innersuuteqarusuppugut, neriulluta Naalakkersuisut suliaqatut tingulluarumaaraat, iliuuseqarnissamullu tapersiiginnaratit, tingussaasumik suliaqatut tingujumaaraat.

Nalunaarutip imarisaa

Nalunaarusiap Kalaallit Nunaani pisortani ingerlatsinermi sanngeequtit, iliuusissat, suliat innuttaasunut saqqummiunneqarsimasut, nalunaarutit, pisortat suliffeqarfiutaanut nakkutilliinerit, pulaarnerit allarpaaluillu ukiut tamaasa saqqummiunneqartarput.

Siumumiik malugivarput, ukiuni kingullerni saaffiginnittarnerit amerliartorsimasut aammalu Kalaallisut oqaasillit naammangittaalliortartuni amerlatsikkiartortut. Tamanna pitsaasutut isigissangaanni imannak oqartoqarsinnaavoq, tassa Kalaallit pisinnaatitaaffimminnik ilisimasaqarnerulersimapput, tamannalu atorlugit pisortat pigisaani eqqunngittumik pineqarunik naammangittaalliortarlutik. Ilaatigulluunniimmi, pisortat aqutarinngisaannik pineqartillutik

ombudsmand aamma attavigisarsimavaat, soorunalimilu saaffiginniffissamut eqqortumut innersuunneqartarlutik ombudsmand- imiik.

Nalunaarummik unammillingassat ilaat ukuupput

Nalunaarumminngaanniit tingusilaassuungut, tusartikkumallugu, suut ajornartorsiutaasinnaanersut.

- Avannaata kommuniani sullissineq kinguarsarneqarujussuarsimasoq. Tassani pineqartoq siusinaarluni utoqqalinersialik ukiut SISAMAT sinnerlugit suliarineqarsimavoq, ilaatigullumi puujuissorneqartarsimalluni. Tamanna Siumumiik akuersaarsinnaangilarput.
- Qeqqata kommuniani meeqqat inissinneqarsimasut, pisortatigut aaliangiinertaqanngittumik angerlartinneqarsimapput, naammangittaalliornissamullu siunnersorneqarsimanatik. Inatsisitigut isumannaatsuunissamut, tutsuiginartumillu ingerlatsinerlutik innarliivoq.
- Namminersorlutik oqartussani, inatsimmik tunngavissaqaratit aaliangiisarsimapput, tamannalu Siumumiik aamma akuersaangilluinnarparput.
- Innuttaasoq puujortunngorsimasoq, utoqqaat illuannut inissinneqarsimavoq, aperineqaaqqaarani. Pinngitsaaliillunilu (magtanvendelsesloven) malinnagu iliuseqartoqarsimalluni. Tunngaviummik inuup pisinnaatitaaffiunik unioqqutitsinerulluni.

Pitsanngorsaanissamut Siunnersuutit

- Pisortat ingerlatsineranni suliasat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi, suliarinninnermut piumasaaqatit ersarissunngorlugit allattortariaqalerput. Ajornartorsiutaaffiunerpaani, aammalu innuttaasumut kingunerluttoqarnissaanut kalluaasinnaasut pingaarnersiorlugit piffissaliussat inatsimmi allassimalertariaqarput.
- Naalakkersuisut kommunenut siunnersuisarneq aammalu digitalimik atortorissaarutit aallartisarneqarsimasut qulakkeetariaqalerpaat, pitsaasumik atuutilersimanissaat.
- Innuttaasunik sullissisut inatsisunik atuilluarsinnaanissaannik periuseqartariaqarput, qulakkeerlugu ilinniartitaaneq uninngisaannarmat, pikkorissartuarnissarlu pisariaqartoq

Siumumiik suliniutit pitsaasut maluginiarpagut, tassalu Digitalimik sullisinerlutik atortorissaarutit aammalu Ombudsmand nittartagaani sullisinerlutik malittarisassat ajornanngillisarlutik allassimasut. Siumumiik kaammattuutingerusupparput, atortut tamakkua atuutsilernissaat qulakkeerneqassasut aammalu pisortaqarfinni sulisut Ombudsmand- ip malittarisassiarisimasaat atorluarumaaraat.

Siumumiik nalunngilarput nunatsinni meeqqanik arsaarinnittarnerit amerlingaluttuinnartut aammalu suliasarpassuarnut tamakkua akuusut, kommunenullu annertuumik sutigut tamatigut artukkiillutik. Nunatsinni ajornartorsiut angivoq aammalu inuiaqatigiilluta kivitseqatigiittariaqalerpugut. Pisortaniinnaanngittoq, inuttulli tamatta arlaatigut tamakkua sapinngisamik pinngitsoortinniartariaqalerpagut.

Angerlarsimaffiup avataanut inissiisarnerit annertuumi aningaasarsiutaalersimapput, tamannalu Siumumiik eqqumaffingaarpugut. Siumumiimmi isumaqarpugut, soorunami sapinngisaq tamaat imaattussaangaluartoq, meeraq toqqissilluni angajoqqaamini pitsaasumik peroriartornissaa.

Taamaamat Siumumiik siunnersuutingivaput suliani tamakkunani annerusumik angajoqqaat, meeqqallu inatsisitigut illersorneqarnissaat, sullissinermi paatsoornerit allallu kukkussutaasinnaasut pinngitsoortikkumallugit. Nuannaarutingaarpullu Ombudsmand- ip meeqqat pisinnaatitaaffii ukiormanna aamma nalilersorluarmagit.

Taamatut naatsunnguamik oqaaseqarluta Siumumiik ombudsmandip nalunaarusiaa tusaatissatut tinguunnarnagu, Naalackersuisut peqqorusuppagut, tingussaasumik iliuuserisassamik, periusissiamik, allamilluunnit Inatsisartunut saqqummiinissaat pisariaqalersimasoq. Tingussaasumik suliat qanoq ingerlanersut paasisariaqalerpagut, annerusumillu pimoorussisoqarnissaa piffissanngorpoq.

Qujanaq.

Kuno Fencker, Siumut